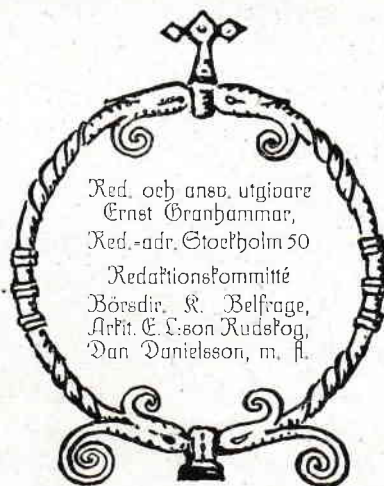

HEMBYGDEN

organ för
Svenska Ungdomsringen för Bygdekultur

Red. och ansv. utgivare
Ernst Granhammar,
Red.-adr. Stockholm 50

Redaktionskommitté
Börsdir. R. Belfrage,
Arkitekt E. L. son Rudstog,
Dan Danielsson, m. fl.

Årg. 3

Nr 10

1923

NORDISKA MUSEETS HALVSEKELSMÄSSAN

DEN 24 OKTOBER 1923

Höstdagens gråa skymning gav en dyster men dock äkta svensk karaktär och stämning åt Djurgården, då den långa raden av inbjudna anlände för att bevista 50-årsminnet av Hazelius' stolta skapelse.

Under museets valv, där Gustaf Vasastoden tronar i sitt förnäma majestät, hade dagen till ära bysten av Hazelius fått taga plats framför en häck av friska gröna granar, vilka spredt ifrån sig en svag doft av skog och vildmark. Där framför bänkade sig Konungen och övriga kungligheter, lärda och vittra akademiers och samfunds representanter, museets gynnare och gåvomän, representanter från hembygds-, fornminnes- och kulturella föreningar och sällskap, museets och Skansens tjänstemän och befattningshavare m. fl.

Sedan tal, sång, musik, föredrag och medaljutdelning utfyllt den värdiga och välordnade festens första del, framträdde respektive ombud från akademier, samfund och föreningar, uppläste och överlämnade skriftliga hyllningsadresser eller framförde muntliga hälsningsanföranden. Även från grannländerna voro representanter närvarande samt från Tyskland. Alla adresser voro avfattade ungefär lika, men vad som stack utav var då Dalarnas Hembygdsförbunds representant, konstnären Gust. Ankarcröna, i sitt tal icke kunde underlåta att även giva en liten älskvärd snärt, och då Västsvenska fornminnesföreningens representant, kapten Ljungman, på ett rungande och medryckande sätt hälsade från *folket*, som bygger och bor i Värmlands sjumilaskogar, i det gamla Dal, på Bohusläns öar och skär, på Hallands åsar och ljunghedar och på Västergötlands slätter. Likaså värmdes hjärtat då Gottlands förnäme och försynt representant lektor M. Klintberg på ett enkelt men trohjärtat sätt frambar en lyckönskan. De olika adresserna kunna av utrymmesskäl ej medtagas här, ej ens de Upmarks utomordentligt intressanta, lärrika och ståtliga föredrag kan återgivas, men det finnes att läsa och begrunda i dagens tidningar för den 25 oktober. Medlemmar av S. U. F. B. upp-

manas att saxa och spara detta för resp. föreningars arkiv.

Svenska Ungdomsringens insats i dagens festlighet var satt till aftonen, då Ringens stockholmskrets i sällskap med Kulturella Ungdomsrörelsen och Stockholms Körförbund med fana och facklor tågade upp på Skansens höjder. I klaraste månsken ringlade sig det långa fackeltåget upp för de branta vägarna mot Orsakullen, dit kvällens festlighet koncentrerats. Här stod den i grönt inramade Hazeliusbysten, som genom skickligt arrangerad belysning lyste strålände vit mot sin mörka ram. Framför stodo i sträng givakt fyra morakarlar i gamla dräkter. Här stannade tåget, grupperade sig på sidorna och framför på sluttningen, varefter Stockholms Körförbund under dir. Lizell utförde Modersmålets sång och Sjung, sjung. Därefter framträdde vår hedersordförande, börsdirektör Kurt Belfrage, och höll ungefär följande varma och medryckande tal.

Ute i världen varslar allt om ofärd och kulturförödelse. Dock ha vi, en liten skara ungdom häruppe i Ultima Thule, denna sena oktoberkväll djärvt att samlas med facklor och fanor till fest, att fira en ensam svensk mans kulturbragd. Det är icke en död man vi tre svenska ungdomsorganisationer gått ut att med vemod fira. Stolta hylla vi denna kväll en svensk mans levande, bestående, tack vare hängivna efterföljare och lärjungar härligt i utveckling varande verk.

I tider, då landets alla färdevägar pekade mot söder, då sista modet utifrån var varje bildads och obildads lösen, i slika tider var det den 40-åriga Hazelius vågade under smälek och löje lära sitt folk det egnas värde, det ringas storlek, var det så bara ett torftigt arbetsredskap eller bohagsting, en enkel folkdans eller allmogelåt, en hemmavävd kjortel eller en långtröja. Att finna oss själva igen, att tvinga oss lyssna på nytt till den granens susning, vid vars rot vårt eget bo var fäst, det var det centrala och levande i all Hazelii gärning. Icke döda museer och museiföremål ville han skänka åt Sveriges folk, det var

levande liv, kärlek till hem och hembygd han ville väcka hos oss alla, icke minst sitt lands ungdom. Så vågar jag ock tro, att bland alla de hyllningar, som denna dag ägnats Artur Hazelius och hans verk, knappast någon skulle glatt honom själv så djupt som den från svensk ungdom. Må andra i dag ha vittnat om vad Artur Hazelii livsverk betytt ur vetenskaplig, kulturhistorisk och museal synpunkt, må dessa här församlade ungdomsskaror med sin hyllning ge ett uttryck åt vad Hazelii livsverk betytt och tider igenom kommer att betyda för svensk ungdomslivssyn och fostran till svenskar.

Städse har hos ungdomen brunnit en åtrå att beundra och gripas av det storvulna och dådkraftiga, av män som burit på verkliga kungatankar och trots motstånd och hinder mäktat göra omöjliga gärningar möjliga. En sådan ungdomens naturlige hjälte är och blir den man, vars livsverk vi i dag fira. Så blir också det tack svensk ideell ungdomsrörelse genom oss i kväll bringar Artur Hazelii minne, ett tack först och främst för brinnande hänförelse och glödande tro, för energi, som intet motstånd kunnat nedslå. Ty det är den stolta lära Artur Hazelii liv och verk i dag förkunna för oss. För den ungdom, som har den rätta tron på sin sak samt den friska, sega viljan att driva den igenom, för den ungdom finnes inga omöjliga hinder, för den ungdom skall liksom för Hazelius en gång verket, det svindlande, djärva, icke blott stå som en fager drömsyn utan som lika äkta verklighet som

det Nordiska museum som nu 50-årigt reser sina murar mot skyn.

Men ock därför bringa vi ungdomsskaror denna kväll Arthur Hazelius vårt tack, att hela hans livsverk i stort är en enda härlig hymn till det ärliga svenska arbetet. Och vad i dessa dagar är viktigare för oss att lyssna till än sången om arbetets välsignelse och heder.

Så må vi, som nu i kväll stå här samlade, icke med braskande tomma ord och fraser hylla Hazelii minne och verk. Med handen på våra arbetsredskap, vid våra arbetsbord, genom i gärning omsatt vördnad för det fäderneärvda och kärlek till hem och hembygd är det bäst vi i anda och sanning hylla Artur Hazelii minne. Må vi i denna stund blott låta våra facklor lyftas högt mot den mörka nattrymden som ett stilla varsel och löfte om, att än vågar svensk ungdom tro, att rätt skall segra över våld, kultur över barbari, att än kunna fast vilja, ärligt arbete och brinnande entusiasm skapa verk, som skola likt Artur Hazelii bestå och leva.

Sedan talaren nedlagt den jättestora lagerkransen framför bysten, sjöng Stockholms Körförbund Sverige av Stenhammar.

Med höjda facklor och med sänkta fanor gav svensk ungdom honnör för Hazelii minne och för hans stolta svenska skapelse. Med flottans musikkår i teten avmarscherade skarorna och den korta men högtidliga akten såväl som dagens festligheter voro till ända och Hazelii namn ärat och firat.

E. G—r.

NÅGOT OM VÄRMLÄNSKA SOCKENDRÄKTER

FÖR »HEMBYGDEN» AV FRYKSDALSPOJKEN

Det hände en gång vid förra århundradets mitt, att en värmländsk författare, här hemma känd under namnet "Fredrik på Ransätt", fick ett "sorglustigt tal och sångspel" antaget på Kungliga Operan i Stockholm. Ett underligt "spel" var detta stycke, hämtat från Värmlands landsbygd, med vårt "mål", våra danser och dräkter och med en samling för den stora stadens operaledning främmande typer. Uppsättningen och dekoreringen av både agerande och statister gick i stor hast, några "förståsigpåare" reste upp och

tittade på typerna, satte ihop dräkter och danser, och framgången vart glänsande.

Men hur sågo nu dräkterna ut — Eriks och Annas, Gyllby-Brittas och Jans, och huru sågo statisterna ut? Ja, den historien kräver ett långt kapitel, men kan sammanfattas i detta: "Värmlandsdräkten", som blev ett resultat av den "sorglustiga" operans arbete, har varit och är ännu en ren parodi. Och ännu i dag träta övriga svenska folkdansare med de värmländska om hur en värmländsk folkdans eller sockendräkt skall se

ut. Med ett ord, de som tagit som sin uppgift att bevara dessa rester av en gången tids kultur i dans och sockendräkter, ha haft ett oerhört arbete för att rensa ur allt det oäkta, som genom "Värmlänningarna" skymde det ursprungliga. Och när man nu i dessa yttersta dagar ställes inför våra verkliga sockendräkter, blir man minst sagt förvånad.

Ute i våra bygder pågår för närvarande ett rastlöst arbete i hembygdsvårdens tecken, det är som om man ville gottgöra och taga igen all den tid och det material, som gått förlorat. Dräktfrågan är mer aktuell än någonsin, och några rön och råd äro av nöden.

Allra först ett par ord om namnet. Någon "värmlandsdräkt" kan ju aldrig bli tal om. I vårt landskap ha de olika socknarna haft sina särskilda dräkter (liksom i Dalarna), man kan inte ens tala om en "häradsdräkt" i detta sammanhang, långt mindre om en "nationaldräkt". För egen del tror jag, att "sockendräkt" (och ej bygdedräkt) är det riktigaste.

Den vackraste av våra sockendräkter är utan tvivel kvinnlig Östervallskog. Färgerna och snittet i den dräkten synas vara topppunkten av svensk sockendräkt. Denna dräkt liksom manlig Östervallskog, mans- och kvinnodräkten för Arvika-trakten, mans- och kvinnodräkten för Norra Ny äro så pass väl kända, att något vidlyftigare ordande tills vidare torde vara överflödigt. I stället skola vi tala om några dräkter hörande till Fryksdalen. Ett gemensamt plagg för alla våra värmländska sockendräkter äro de sämskade skinnbyxorna. Och av dylika plagg finnas så pass många original, att någon försyndelse knappast kunde befaras. Så är dock fallet. Först och främst få icke de kupiga, släta byxknapparna användas. Dessa äro ett importgods från Dalarna och prackades på våra förföräldrar av vandrande dalamän och gå under namnet "Gustavs-knappar". Våra "knappstöpare" i Fryksdalen hade ett mycket rikt urval av knappmönster både till byxknappar och förskinnknappar. Byxorna sammanhöllos vid knäna av ända till fem ornerade små knappar (icke hysk och hake). Från Överbyn i Hvitsands socken finnes uppgift om spännen samt en sorts brodyr, där skinnet nöps upp i smala ränder (även mönster) och tränades över med vit linne-tråd. Vidare hade karlarna byxfickor å främre partiet.

Strumporna voro vita för Sunne, Lysviks och Hvitsands socknar (enl. tillförlitliga uppgifter), för Sunne med korsstyngsbroderi i tegelfärgat ullgarn å smalbenen i form av ett stiliserat träd. Västra Emtervik hade svarta strumpor. Strumpebanden voro av vitt och tegelfärgat ullgarn.

Tröjan och västen till Sunne sockendräkt (även för Västra och Östra Lysvik) voro av grått vadmal, tröjan åtsittande och med tre stora veck bak, s. k. "näsborrar" (orgelpipor å långrock). Kragen var hög, uppstående å både rock och väst och hopknäpptes dessa båda plagg medelst hysk och hake. Mössan var trindmössa med vit skinnkant och sömmarna kantade samt med tovs. Skjortan hade stor krage (utan broderier), som veks ned över västkragen. — Även tröjan var kantad med vitt skinn.

Vid högtidliga tillfällen användes s. k. långrock med rynkor i ryggen och ståndkrage, längd till knäveckan.

Mansdräkten för övre Fryksdalen var synnerligen vacker. Från Hvitsands socken föreligger uppgift om svart vadmalsrock, lång, med ståndkrage, väl inskuren i midjan och slät rygg. Västen röd eller grön med dubbla knapprader, kort och rak. Rocken sammanhölls med hysk och hake. Då ej långrock användes, brukades en s. k. "kolt" av svart vadmal med små veck i ryggen, vilket var ett högtidsplagg (vardagskoltan var grå och lika med Sunne). Huvudbonaden i denna socken var "rundmössa" med platt kulle och läderskärm. Materialet var skinn. S. k. trindmössa (och hög hatt av de äldre) brukades även till helgdags.

Karlarna (detta gäller så gott som samtliga socknar i Fryksdalen) buro slidkniven hängande i en knapp å byxans vänstra sida. Ofta var slidan stor med tre rum: ett för "täljkniven", ett för en mindre kniv, som kallades "jongen" och var matkniv, samt ett smalt rum för sylen. Den senare kom till användning vid skolagning eller om annat don behövdes omses antingen hemma eller i skogen.

Vad kvinnodräkten beträffar föreligger en hel del uppgifter om en färgrik, fast mycket diskret dräkt från Lysvik. Kjorteln var randig i svart botten med gula, röda och gröna ränder. Förklädet randigt "i olika färger", rött livstykke. Från Hvitsand är denna: Kjolen av hemvävt (lin-

varp och blårvävt) svart, någon gång rutigt eller randigt (då till helgdags: rött och svart), rynkad runt om med fast liv av samma tyg.

Förutom axelduk synes huvudduken vara lika för alla socknarna. Och i detta plagg, liksom i axelduken för Östervallskog, finner man något speciellt värmländskt, nämligen de tryckta rosorna. Medelst i trä skurna mönster trycktes en bård av blomster på det oblekta, grova linneplagget, och en sådan dekorerings kunde vara av en rent betagande verkan. Kvinnorna i Hvitsand använde vintertid (möjligen även Fryksände) en huvudduk av hemvävt vitt och rött (stundom med något blått) linnetyg. Duken knöts i en prydlig knut under hakan och aldrig i nacken, som man ofta får se.

Några ytterst intressanta detaljer i ett par sockendräkter förtjäna nämnas i detta sammanhang. Den ena gäller Fryksdalen och avser mansdräkten. Alla nämndemän och dessas söner hade på grund av egen eller faderns förtjänster och ställning i socknen rätt att å västens bakstycke påsätta det s. k. "nämndemannamärket". Av blått ullgarn broderades ett stiliserat träd, brett vid roten och avsmalnande upptill och täckte ett gott stycke av västens bakstycke. Den andra detaljen gäller Älvdalen (särskilt Norra Ny) och avser kvinnorna. Hade en piga troget och ärligt tjänat samma husbondefolk, ägde hon rätt att i sin kjortel väva in en brokig extra rand i rött, gult och grönt. Ett hederstecken alltså, eller kompetensmärke. Dessa båda detaljer torde vara speciellt värmländska.

Den vackraste mansdräkten torde vara den för Norra Ny med sin rikt broderade skjorta, där det stiliserade trädet, "livsträdet" går igen i rent underbart vackra kompositioner. (Märk förresten de smidda "livsträden" som gravprydnader å Ekshärads kyrkogård!)

I mansdräkten från Dalby finnas några detaljer, vilkas ursprung går till Dalarna. Det är de röda klaffarna fram och bak i brunsvarta eller gråsvarta långrockar samt den högröda skoningen i ärminsättningen. Långrocken för Dalby kallades "tröja", tyget vävdes av blandull, antingen i brunsvart eller gråsvart. Västen var lika Norra Ny, men som huvudbonad användes här skinnmössa med skärm.

Kvinnodräkterna i de tre socknarna Norra Ny, Ekshärad och Dalby voro mycket enkla. Kjorteln var av svart tyg i treskaft med fast, rött liv. Från Ekshärad finnes en kofta i grönt med röda påsättningar, ytterst smakfull och dekorativ. Mycket lustig är den s. k. "hårnävern" från dessa socknar, ett pannsmycke av näver med målade blomster. (Karlstads museum äger tre original.) — En egenhet för dessa socknar är dessutom karlarnas byxor, vilka gingo högt över höften, fast det ändå blev det lämpliga avståndet upp till den korta, röda västen, så att skjortan syntes.

Man finner i en del härader, huru som sockendräkterna förete en viss likhet både i färg och snitt. Åtminstone vad Älvdalen och Fryksdalen beträffar. Kommer man närmare norska gränsen, bli dräkterna rikligare. Ett gemensamt drag spåras dock i mansdräkten, nämligen strumporna. Dessa äro i allmänhet lika, d. v. s. vita, med följande undantag: Mangskog (Jösse härad) blå, Sunne (Fryksdals nedre härad) vita med tegelfärgat broderi, likaså i Norra Ny (Älvdalen). Så har dessutom trindmössan tydligen varit ett genomgående plagg för de yngre karlarna med undantag av Arvika och angränsande socknar, där mjuk hatt använts.

De värmländska socknarnas ungdomar ha således dessa dräkter att bära till helgdags och lek, långods höves oss ej, och våra förnäma dräkter tåla ej inblandning av något slag.

VÄRMLÄNDSKA UNGDOMSRINGEN I ARBETE

Det var under påsken i år vid Jössehäringarnas folkdanskurs i Arvika, som tanken på ett värmländskt förbund av folkdansare väcktes. En interimstyrelse valdes, skrivelser utsändes och redan till pingst samlades ombuden till möte i Karl-

stad. Så bildades Värmländska Ungdomsringen för Bygdekultur. Samtliga landskapets danslag förklarade sig villiga till anslutning, och från Fryksdalen kom bud om att flera av dess socknars nybildade hembygdsföreningar också ville

gå med. Det var Linus Brodin, "Fryksdalspojken", som meddelade detta, och han valdes enhälligt till ordförande och ledare.

Så förgick sommaren, envar arbetade för sig, hembygdsföreningarna med hembygdsvård och dansgillena övade danser, och i tysthet smiddes planer om kommande storverk under Ungdomsringens namn. Hösten kom och Värmlands Fornminnesförening beslöt anordna en större hembygdsfest på det fagra Sandgrund i Karlstad. Behållningen skulle användas till ett blivande friluftsmuseum, ett värmländskt Skansen, förlagt till residensstaden.

Värmländska Ungdomsringen sände ut en marning till alla landskapets folkdansare att jämte spelmän möta upp. Och de hörsammade kallelsen. Jössehäringarna kommo, Säffle, Skoghäll och Munkfors, Brage från Kristinehamn, Degerfors och Karlskoga varjämte Karlstad mötte med S. G. U-laget och de allra yngsta, folkdansarne från Fortsättningsskolan. Det var en stor skara, väl 120 stycken, alla i sockendräkter, alla fast beslutna att visa staborna, att värmländsk kultur ännu lever ute i bygderna, att gammal svensk dans och musik i sig äga värden, som vår andefattiga tid ej kan undvara. Många spelmän hade också infunnit sig, bland dem Danielsson från Filipstad, Eriksson från Arvika och Thorén från Karlstad, varjämte sådana värmländska kulturens bärare som "Fryksdalsmora" och "Elis i Tasere" hedrade festen med sin närvaro.

Fredagen den 14 sept. började högtidligheterna med soaré på läroverket, då Linus Brodin höll ett av ungdomlig inspiration buret tal till "det landskap som varit det yppersta och som alltid skall så förbliva". Lördag middag gick ett kulturhistoriskt festtåg genom staden. Först gingo spelmännen, som utan avbrott läto sina fioler ljuda till festmarsch i nära två timmar, en spelmansbragd så god som någon annan. Sedan följde "danser genom tiderna", från småbarnen i tågets början, "alla tiders dans", till folkvisan, folkdanser av olika innehåll, gillesdanser, förnäma salongsdanser från gångna sekel och den roliga "Simon i Sälle", där stadens yrkesmän av skilda skrän gingo i gammaldags dräkter. Vid Sandgrund hälsade så landshövdingen deltagarna och tackade dem för att de från skilda delar av Värmland

kommit för att visa, vad skatter fädren lämnat i arv åt nutiden.

Söndagen var folkdansarnes egen dag. Först övades och förhandlades det i den tidiga morgonstunden, en nödvändig förberedelse till den stora folkdansuppvisningen å teatern på middagen. Det var "en föreställning", skriver en ortstidning, "som torde kunna betecknas som glanspunkten i fornminnesföreningens festligheter". Och en annan tidning fortsätter: "Salongen var i det närmaste fullsatt, och stämningen hög. Ridån gick i höjden, visande en färgrik och livfull bild av 'Guds vackra värld'. Som en mäktig färgstrålande blomsterkvast lyste den ansenliga skaran av folkdansare och deras spelmän. Uppvisningen var som helhet synnerligen lyckad. Mjuka folkvisedanser omväxlade med Skrällåten, Hallingen, Fryksdalspolkan och den med rivande fart och strålande humör utförda Jössehäradspolkan — med en sådan bravur och sprudlande livslust har den inte på länge, om ens någonsin, dansats här! Och hur mjukt, nätt och flärdfritt gavs inte finsk skördedans, utförd av en skara elever från stadens folkskolor! Den medeltida sångleken 'Simon i Sälle' väckte stort och berättigat jubel — saftiga typer som ur en rolig bilderbok. Högeligen sevärd var också 'De stolta nunnorna', en högtidlig 'lek' med växelsång mellan de deltagande, vitskrudade nunnor och munkar i svarta kåpor, utförd i skenet från fyra ljus, burna av lika många korgossar. — — — Uppvisningen kompletterades förträffligt med musik av spelmännen, bland vilka märktes Dan. Danielsson från Filipstad, som beledsagade sitt spel med orienterande text, samt residensstadens egen Thorén, som även denna gång var Thorén i varje tum."

Lördag och söndag var dessutom allmän folkfest på Sandgrund med karuseller, svänggungor, fyrverkeri och allt övrigt, som kan bereda gamla och unga nöje. Men där var även en stor dansbana, där folkdanser omväxlade med — jazz och schimmy! Detta sista låter ju inte vackert, negerdanser och moderna varietéslagdängor på en hembygdsfest! Det vittnar dock om, hur liten förståelse som vår tid trots allt hyser gent emot det gamla. Man envisas att i allmogekulturen blott se något dött, museiartat; för det sprudlande liv, som där lever kvar, är man blind.

För Värmlands folkdansare blev denna fest säkert av största betydelse. Man lärde känna varandra och dansen och musiken på ett helt annat sätt än förut, och man förnam dessutom att unga, hänfödda och *eniga* viljor äro en kraft, som måste

kunna utföra något. — Värmlands folkdansare och unga hembygdsvårdare rusta redan till nästa stora dans och spelmansstämma. Blir den manne förlagd till Sunne?

Skr.

BLOMMORNA INNE I HEMMET OCH I TÄPPAN

AV BERTIL ANDERSSON

TRADGÅRDSMASTARE I BERGJANSKA TRADGÅRDEN

Här börjar en serie lärrika meddelanden om hur och när samt vilka blommor man skall plantera ute och inne, på torvtaket, i fönsterlådan, vid förstukvisten, i rabatten, i gräsmattan eller i blomkrukan.

Först komma meddelanden om hur man skall förfara vid hösten, då blommorna vissna ned och vilka rotknölar som skall tagas upp och förvaras till våren, vilka som skall stå kvar, täckas eller grävas upp. Sedan kommer några råd och anvisningar om omplantering av rumsväxter m. m. Serien kommer att fortsätta under hela nästa kommande kalenderår och omfattar till slut även köks-trädgården.

Red.

Om din täppa är aldrig så liten och oansenlig, så kan du i alla fall med blommor och grönt göra den till ett litet paradis. Det finnes väl knappast något som kan bereda större glädje och fröjd i och omkring hemmet än blommorna. Med dem födes också kärleken till den egna torvan och till fädernebygden.

Men med *vilka* blommor skall man då förvandla sin lilla täppa till ett sagorike? Jo, du skall plantera de gamla hederliga allmogeväxterna, som aldrig kan bli *omoderna* och vars blommor aldrig kan förlora i prakt. De blomma där varje år lika vackra i sina bjärta färger, som i mors och mormors, fars och farfars tid. Och med dessa kan du även smycka och pryda ditt hem till fest, eller till glädje i vardagslivets enahanda. Allra vackrast äro de i allmogehemmet, ty där ha de sin hemorts rätt och där trivas de. Där på lördagskvällen de vitskurade golvtiljorna lysa fram mellan randiga, hemvädda trasmattor, där den gamla dalaklockan och de kära hemgjorda möblerna sprida sabbatsro och lugn omkring sig; där är rätta platsen för blomsterlyran och riddarsporren, för pelargonen, kristi blodroppe och myrten.

Innan frosten gör allt arbete utförbart i täppan, vill jag påminna om en del saker, som äro utav ganska stor vikt att få utförda på hösten. "Du skall ej skjuta upp tills i morgon vad du kan göra i dag", säger ordspråket, och att följa denna gyllene regel är av stort värde, då det gäller höstarbetet i täppa och trädgård. Alla trädgårdsland, grupper och rabatter *måste* grävas på hösten. Det är ej nog med att man underlättar vårarbetet genom denna höstgrävning, utan jorden blir genom tjälen under vintern sönderfrusen och finfördelad, samt därigenom mycket lätt att bruka på våren, då man endast behöver kratta ytan jämn. Grävning på våren är ej nödvändig och många gånger till stor skada, då jorden därigenom fortare torkar ut.

Gödslin bör även företagas om hösten före grävningen. Rosland, blomstergrupper och rabatter böra gödslas varje år, då kökslanden däremot delas upp i tre avdelningar, av vilka en gödslas för varje år. Därigenom blir en tredjedel av trädgården gödslad om året, och man får sedan växla med de olika grönsakerna, då nygödslad jord ej är lämplig för alla.

Utdömda träd och buskar grävas upp under hösten, jorden tillsättes kalk och gödsel samt förberedes så allt är klart för vårplanteringen.

Utav allt avskräde från trädgården såsom: blast av rotsaker, vissnade blommor, löv och ogräs lägger man kompost. Komposthögen bör placeras i en avsides vrå av täppan och läggas upp snyggt och prydligt. Man blandar även i sopor och avfall ifrån köket, eller med ett ord allt, som snart övergår i förruttnelse.

De finare och ömtåliga rossorterna måste täckas, vilket tillgår så, att man antingen kupar upp

jord omkring plantorna cirka 30 cm. högt, eller påför sand eller torvmull till nämnda höjd. Över detta lägges ett tunnt lager med mossor eller granris. Högstammiga rosor måste först nedböjas och fasthakas vid marken med klykor av trä eller tråd, varefter de täckas med granris, löv eller mossor.

Vad som nödvändigt måste göras på hösten är upptagning utav dahlior, gladiolus, montbriest, canna och knölbegonier, vilka eljest frysa bort då starkare frost inträffar. Stjälkarna skäras utav och knölarna förvaras under vintern torrt och frostfritt i källare eller kallrum. Temperaturen får ej vara för hög, ty då börja de växa och blifva därigenom försvagade. Vilja de däremot skruppna lägges man ned dem i torvmull eller sand. Pelargonen och småbladiga begonier planteras in i krukor. De plaseras under den mörkaste tiden svalt och vattnas mycket sparsamt. De behöva nämligen en tids vila för att sedan blomma så mycket tacksammare under våren. Höga och rangliga exemplar skäres ned.

Vill man själv driva blomsterlökar under vintern, planterar man in dessa i krukor, vilket dock bör ske något tidigare på hösten i synnerhet då

det är fråga om tidig drivning. De planteras i lagom stora krukor, hyacinter med en och övriga sorter med flera lökar i varje kruka, samt ej djupare än att övre delen av löken blir synlig ovan jorden. Efter planteringen nedsättes krukorna i en mörk vrå utav källaren, där de övertäckas med ett 10 cm. tjockt sand- eller jordlager. De kunna även grävas ned på ett land, men måste då täckas, när starkare frost inträffar. Det sistnämnda sättet är besvärligare vid upptagandet, vilket måste ske vid olika tillfällen, för att ha blommor under olika tider.

Då en hel del rumsväxter bör planteras om tidigt på våren då marken ännu är frusen, bör man redan på hösten förskaffa sig lämplig planteringsjord därtill. Jorden bör bestå utav vanlig trädgårdsjord, grästorvsjord, kompostjord samt löv- eller ljungjord. Då alla växter ej fordrar samma jord, bör man vid intagandet helst skilja den åt. Antingen förvaras den i källare eller täckes ute i det fria.

Om tillblandning utav jorden och omplantering utav växterna följer en närmare beskrivning i februarinumret av denna tidskrift.

Ä R B Y G D E D R Ä K T E N O P R A K T I S K ?

Hur ofta får man ej höra det vanliga talet: "att inte kan man använda folkdräkter i nuvarande tid, de äro alldeles för opraktiska". Detta säges emellertid av dem, som aldrig haft eller burit en bygdedräkt, och som i allt "gammalmodigt" ser något tarvligt och mindrevärdigt. Det händer ibland att till och med sansat och sunt tänkande människor smittas av nutidens modeepidemi, och trots sina små inkomster taga sista öret till en modern "dress". Klädseln, modern klädsel, det går före allt annat, t. o. m. framför hem och föda. Hur mången liten butiksflicka har ej svultit sin kropp i veckor för att få råd att köpa den "svajiga" hatten hos modisten på Storgatan, och huru mången yngling har ej livnärt sig på litet kaffeblask i veckor, och månader, för att kunna betala modeskräddaren för den "skäriga svidern" med handtaget i ryggen.

Hur har ej modefåneriet skadligt inverkat på folkhälsan och rashygien. Tänk bara på korset-

ter och snörliv, för att inte tala om den moderna hållningen på kroppen hos våra unga kvinnor — en diametral motsats till gymnastikens och sundhetens läror. Inklämt bröst, kutig rygg, mage och höfter pekande snett framåt, och i toppen på grannlåten en hatt neddragen över båda ögonen eller blott på sned över det ena, i sanning en prydlig avslutning. Titta i modejournalen, t. o. m. i den sunda "Husmoderns", så förekommer ormmänniskan. Nakna ben och så gott som bara fötter i vinterkyla och höstrusk, men vad lider man inte för modelagen. Och medan modemagasinet och de stora kompaniernas krimskramslager ha strykande åtgång, nödgas staten bygga flera paviljonger vid de redan förut stora tuberkulossanatorierna.*

* Det torde vara de flesta bekant, att blott i Stockholm vårdades sistlidne vinter närmare 200 patienter för underlivslidande, ådraget genom förkylning, av för tunna strumpor och skor. (Den s. k. silkesstrumpsjukan.)

Även sunt tänkande bygdefolk "apa efter" så gott de kunna. T. ex. torpare Erikssons dotter, Märy Erixon — förut kallad Lövängs-Mari och alla bygdepojknas svärmeri och beundran — är hemma på vischan över helgen från sin plats i Stockholm. Hon har på något år fått en hastigt utvecklad världsvana och är utstyrd efter sista modet. Hon anses nu i sin hembygd vara inkarnationen av allt fint, modernt och förnämt samt beundras och kopieras av föräldrar, syskon och grannar.

Far och mor kunna ej längre ha barnen kvar hemma på gården, ty avkastningen räcker ej till för modelagens fordringar i kläder och hattar, utan sonen och dottern måste till storsamhället för att kunna "vara med sin tid", och de gamla, hemma på gården få foton och vykort från Stockholm i stället för hjälp med mjölkning och slåtter. Tjänstehjonen måste ha stora löner för att även de må kunna följa modejournalens lagar. I stället för hemsyddas kläder av hemmavuxet och hemmavävt material, fri bo- stad och mat samt 100 kr. i lön, kostar nu samma eller yngre tjänstehjon förutom mat och husrum, 6 à 700 kronor pr år, bestämd arbetstid och söndagarna helfritt. Då får man ej undra på att smör m. m. ständigt fördyras.

Äldre nutidskvinna i köpstass.

Äldre kvinna i bygdedräkt.

Nu säger någon att detta hör inte till ämnet, men för att visa hur intimt det ena samman-

hänger med det andra, så skulle man kunna visa på tusende saker av "orsak och verkan" i mode-

Yngre kvinna i köpstass.

Yngre kvinna i bygdedräkt.

fåneriets historia. Det torde dock bli för långt i detta sammanhang, varför jag tillåter mig uppställa några jämförelser mellan moderna kläder och de "opraktiska" bygdedräkterna.

Bygdedräkten är sinksam och besvärlig att taga på sig, säges det. De moderna sidentyglarna med knäppning i ryggen, äro de bättre? Jag har aldrig behövt hjälpa min hustru att knäppa hennes hembygdsdräkt, men har sjukt samvete av att ha "knäppt brännvin" i ryggen på teater- och middagsklänningar och att ha slitit sönder det usla sidenet vid tryckknapparna, och dessutom sagt en massa fula saker om sömmerskor och modefabrikanter. Så säges det att bygdedräkten är för varm och för tung. Enligt min mening icke för dem, som ej önska visa halva kroppen naken, och nutidens kostymer äro ej svalare utan tvärtom. De manliga bygdedräkterna äro f. ö. så praktiska, att man utan ringaste risk dristar sig taga av jacka eller rock, men gör det med jaquette eller kavaj i städat sällskap den som vågar.

Bygdedräkterna passa ej i nuvarande tid säges det också. På vissa håll bäras dräkterna ännu, och varför äro de stora varuhusen så angelägna om att ha bygdeklätt folk i sina lokaler?

"Fint folk" tycker ju det är så vackert att titta på, och så få de oja sig över att den gamla goda tiden har gått. Den har visst inte gått, det är

bara vi som gått ifrån den! Det är samma sol som skiner över oss fortfarande, samma måne och stjärnor, och allt som lever och andas runt omkring oss är likadant som förr, ty det är natur, men vi vilja frångå naturen. Det är en förvrängd inbillning, en suggestion att vi äro några andra nu än förr, så att vi ej skola kunna bära våra

bygdedräkter. Låt jazzhöns och högfärdsblåsor kluta ut sig i allt det modebjäfs som en pervers smak, futurister, daddaister och andra modefabrikanter hitta på, till lagar för slavar, men ej för fria människor i fritt land, med sunt förnuft och hembygdskänsla i hjärtat.

Elg.

EN MINNESVÅRD ÖVER RICHARD DYBECK

Brage Gille i Stockholm har till Svenska Ungdomsringens styrelse inlämnat en skrivelse med anmodan till Ringen att igångsätta en kraftig agitation för insamling av medel till en minnesvård över vår store skald och folklivsskildrare Richard Dybeck.

I skrivelsen står bl. a. "Richard Dybeck är bortglömd av vår tid, han var dock den, som bland alla andra sånger han skänkte Sveriges folk, även gav oss 'Du gamla du friska du fjällhöga nord'; en sång vars skönhet ännu ingen annan överglänst och som Sveriges folk upptagit till nationalsång. Ja den store skalden är så glömd att man knappast minnes var han är begravnen, men kan platsen ej finnas där han är jordad, föreslås att en minnessten reses över honom å annan lämplig plats."

Må det bliva ungdomens sak att vårda minnet av våra hänsofna stora fäder, och detta förslag och initiativ manar till efterföljd, på samma gång det visar att ungdomen i vår rörelse har fått blicken öppen och hjärtat varmt för en sann och varm hembygdskänsla.

Upprop om denna sak kommer efter styrelsens behandling av ärendet, säkert att införas i denna tidning, såväl som i alla dagliga tidningar landet runt.

I detta sammanhang må erinras om den bok som fil. kand. Sven Kjersén utgav år 1916 om

Richard Dybeck, den enda levnadsskildring som finnes om honom och hans livsgärning. Alla som icke ha den boken böra genast skaffa den, ty den är en fullkomlig lektion för dem, som intressera sig för folklöre. Boken är dessutom skriven så vackert och fängslande, att man gärna läser den två gånger.

Här ett intressant citat. "Om de gamla folkdanserna nämner Dybeck, att nästan varje landsort en gång ägde sina särskilda sådana. Oberäknat det stora antal polskamelodier med gamla svenska anor, som han upptecknat, känner man mer än 40 äktsvenska folkdanser."

Här ett annat: "— — — Så fick uttrycket sin egendomliga enkelhet; så fick den svenska folksvisan sin oövernådda skönhet." Vem såg vidare och djupare i denna värld än Richard Dybeck? — Där nådde han de doldaste vägar och fann de lönligaste förvar. Där förmådde han helt, och fullgjorde ock vad han förmådde — — — "Vallhornets toner" — dem som skogen och bergen diktat — de som äro upphovet till en äkta musikpoesi hos folket — också med dem var Dybeck väl förtrogen.

— — — vädret blåser och björka går
och skalden sover så lugnt ändå
långt, långt bort i skogen.

*Sprid vår tidning.
Sveriges förnämsta hembygdstidskrift.*

**Motorkon-
struktör 250 kr. pr
vecka**

**Motor-
reparatör 125 kr. pr
vecka**

**Privat-
chaufför 100 kr. pr
vecka**

**Hyrverks-
ägare 500 kr. pr
vecka**

Nya fält för ungdomlig företagsamhet.

Motorbranschen har ständigt lediga befattningar, som behöva tillsättas med kunniga, teoretiskt o. praktiskt skolade unga män.

Den nyaste branschen har de största möjligheterna: motormän äro f. n. de mest efterfrågade. Dag för dag växer denna redan omfattande bransch och dag för dag bli nya befattningar lediga. För den unge man, som har håg och fallenhet för motorteknik, är frågan om den bästa utbildningsformen den mest aktuella. Svaret på: "Hur lär jag mig fortast, bäst och för minsta kostnad?" är det som ni väntar på.

En ny utbildningsform.

Den nya branschen har fått en ny utbildningsform, som förenklar, förkortar och förbilligar elevtiden högst väsentligt. Ni behöver inte sluta Ert nuvarande arbete för att gå i en dagsskola — Ni kan lära Er det hela i Ert hem på lediga stunder.

Chaufförskola pr korrespondens

är numera en möjlighet, tack vare den kombination av teori och praktik som NORÉNS KORRESPONDENSINSTITUT tillämpar i sin nya undervisning. Denna metod har redan lämnat häpnadsväckande goda resultat.

Körkort garanteras.

Sedan Ni pr korrespondens har lärt Er den teoretiska delen —

f. ö. grundligare än i allmänhet är fallet vid vanliga motorskolor — får Ni — utan den ringaste extrakostnad — på vår anvisning lära Er att köra bil hos den bilfirma i Eder hemort eller i närheten därav, som vi ha förbindelse med. I varje län i Sverige ha vi ombud.

Bland tusentals bevis

på hur lätt och bra denna undervisningsmetod verkligen är, anföra vi nedanstående intyg från elever:

Från tvivel till entusiasm.

Få utav Edra elever torde ha varit större tvivelare än jag angående resultatet av Eder undervisning pr korrespondens i motorklära. Nu däremot efter genomgången fullständig motorkurs, kan jag ej finna ord nog betecknande att uttala min tacksamhet. Jag hade vid undervisningens början ej den ringaste kunskap om motorer. Nu har jag genom Eder överträffliga undervisning förvärvat mig goda kunskaper, som helt säkert skola bliva mig till nytta. Motorklära är i sig självt ett torrt ämne. Ni har emellertid lyckats göra det intressant, så att det varit ett verkligt

nöje och ett angenämt tidsfördriv att studera Edra undervisningsbrev och tillägna sig de gedigna kunskaper, Ni där erbjuder. Det skall bli mig ett sant nöje att rekommendera Eder undervisning.

Njärvehult, Norra Vi, den 14 april 1922.

Högaktningsfullt

CARL E. NORRWIE.

Snabbkursens resultat.

Då jag nu insänder sista lösningen för korrigerering, vill jag till institutet och särskilt till min lärare, framföra mitt tack för den goda undervisning jag erhållit genom denna motorkurs. En kamrat till mig har genomgått en kurs vid bilskola, och kostar en sådan kurs, alla kostnader sammanräknade, cirka 350 kr., under det samma undervisning hos Eder ej kostar mer än en tredjedel därav. Därför rekommenderar jag denna undervisningsmetod för obemedlade personer. Får även meddela att jag utan svårighet, efter endast tre timmars övningskörning, i Sala avlagt kompetensprov. Än en gång ett hjärtligt tack.

Ferna Bruk den 30 juli 1922.

Högaktningsfullt

SVEN PETTERSSON.

Skynda Er att lära köra bil genom NORÉNS korrespondensinstitut SKOLGATAN 11, MALMÖ

Våra motorkurser äro skrivna av ingenjörerna TOR LANGE och CARL SKANBERG, båda ansedda som två av Sveriges främsta fackmän. Professor A. ROSEBERG vid Kungl. Tekn. Högskolan har genomsett och förordat kursen.

Sänd mig gratis Edert illustr. prospekt jämte 5 fria provlektioner i motorklära. 15 öre porto bifogas.

Gratis! Namn _____
Adress _____

H. B. 118.

ÅRET OCH ÅRSFESTERNA FÖRR I TIDEN

(Ur "Sv. Allmogens liv"
av T. Norlind.)

Runstaven under november (vintermånad). Den 1:sta, Allhelgona- eller Helgomessan, en upp- och nedvänd båt, betecknar sjöfartens avstannande; några kors. Den 6:te, Gust. Adolfs dag, är tecknad med en spira till hågkommelse av högstsallig konungen. Den 11:te, Mårtens dag, en gås, som betecknar vinterns ankomst och att då de gamle offrat jorden åt en gås, som de även av bröstbenen spådde huru vintern sig skulle skicka; den första delen av bröstbenet betyder vinterns begynnelse, och bakdelen vinterns slut, det hvita på bröstbenet betyder snö och blitt väder, det mörka frost. Den 19:de, Elisabeth, en kyrka; en hästsko. Den 23:dje, Clemens dag, ett ankare, som betyder att skeppsfarten är förbi; ankare betyder ock, att påven Clemens blev av kejsar Trajanus med ett ankare nedsänkt på havsbottnen; en båge utmärker jakttiden på spårsnön. Den 25:e, Catharine dag, ett hjul, medan Catharine skall med ett hjul blivit till döds marterad; en spinnrock, efter kvinnfolken nu börja spinna. Den 30:e, Andree dag eller Andersmessen, ett kors, är en bemärkelsedag, varom är ordspråket: när Andersmessa-skön knarkar, så skall juleskon slaska; en rävsax, emedan då är tid att fånga rävar.

November var i allmänhet fattig på fester. I Sverige fanns egentligen ingen särskilt framträdande festdag under hela månaden. I Skåne fanns en gammal dansk festdag, nämligen Mårtensfesten, gåsens dag. I Skåne var november månad en allmän uppgörelsetid: byråkskapernas slutföringstid, tiden för granskning av begångna förseelser mot byordningen, eller den moraliska ordningen. Husförhörens svåra tid, då man skulle visa hur det stod till med kristendomskunskapen i socknen. I nov. mönstrades även byns gäss och kvinnorna ställde till en särskild liten fest härför (gåsagång), till vilken männen sedan finga tillträde. Vid denna gasmönstring var det i äldre tider en

sed att för god ordnings skull även mönstra alla byns pigor för att se om de förde ett kyskt och anständigt leverne.

Historierna om de gamla husförhören äro legio och dessa husförhör voro nog lika sorgliga som lustiga. De kommo i alla fall ibland som ett avbrott i vardagslivets enahanda innan julstöket började på allvar.

FRÅN SMÅLAND — ÖST- GÖTAKRETSEN

Kurser i Linköping och Nässjö.

*Svenska ungdomsringens arbete i
gläddjande utveckling.*

Styrelsen för Smålands—Östergötlands krets av S. U. F. B. sammanträdde den 30 sept. i Tranås under ordförandeskap av kontorscheif Elis Kågén.

Nästa kretsstämma kommer att hållas i Linköping den 8 och 9 mars nästa år med Linköpings folkdansare som värdar.

Tvenne kurser för folkdansledare skola anordnas. Den första kommer att bli i Nässjö den 9, 10 och 11 nov. och kommer att ledas av hr Walter Thunell från Linköping, den andra hålles i Linköping den 24 och 25 nov. under hr Nils Kullanders ledning. I Nässjö bliver Sv. landsbygdens ungdomsförbund representerat med ett flertal deltagare. Det är det inledda samarbetet med detta ungdomsförbund som nu börjar bära frukt. Då nämnda förbund har ett stort antal lokalavdelningar i Småland, som äro mycket intresserade för de svenska folkdanserna, få de genom denna kurs kompetenta ledare. Vid Linköpingskursen kommer Jordbrukareungdomens riksförbund att likaledes sända ett större antal deltagare.

Vid sammanträdet beslutades, att all korrespondens rörande dräktfrågor från de till kretsförbundet anslutna folkdanslagen skall för Östergötland ske till fröken Ödlund, Linköping, och för Småland till fröken Wahlsten, Jönköping, då båda dessa representera respektive landskaps hemslöjdsorganisationer.

Till ledamot i kretsens femte sektion, Hembygdsringen, valdes dir. W.

Carlström, Åtvidaberg, efter hr Sture Lilja, Linköping, som i dagarna avrest till Amerika. Till ledamöter för samma sektionens Smålandsstyrelse valdes fru Kate Berg, Rödjenäs, redaktör Gréen, fröken Cl. Wahlsten och styckjunkare Axel Österberg i Jönköping. I den tredje sektionen, Sångarringen, invaldes kantor Franzén, Sävsjö, ordf., överlärare Andrén, och ingenjör Frelin, båda från Nässjö. Till v. ordf. i själva kretsstyrelsen utsågs hr V. Thunell och till vice sekr. hr Frelin samt v. kassör hr A. Rytters.

TRANÅS FOLKDANSARE HÅLLA ÅRSMÖTE

Tranås gymnastiksällskaps folkdanslag hade i lördags kväll sitt årsmöte. Styrelsen beviljades full och tacksam ansvarsfrihet. Lagets räkenskaper balanserade å kr. 1,858:37 med en kassabehållning av kr. 57:65. Laget har under året amorterat bort större delen av skulderna på de 25 Unnarydsdräkter, vilka anskaffats de två sista åren. Ett flertal fester, uppvisningar och utfärder har anordnats. Bland dessa framhålles lagets lyckliga deltagande i uppvaktningen för drottningen förra året och i festligheterna å Musikaliska akademien i Stockholm. Vidare deltog laget i kongressen i Göteborg, den stora Ålandsfesten i samband med ålänningarnas besök i Tranås, utfärder å sjön Sommen o. s. v. Om lagets framförande av folklivsskildringen Värmlänningarna erinras även, m. m.

Till styrelse valdes kontorscheif Elis Kågén, ordf., disp. Nils Nilsson, v. ordf., bokhållare Nils Kroon, sekr., handl. Alb. Rosén, kassör, disp. C. E. Jonsson, klubbmästare, samt fru Siri Jonsson och fröken Dema Lind med hr Knut Eriksson och fröken Svea Öhman som suppleanter. Till revisorer hrr Erik Fång och Helge Sterner med hrr David Fundin och Erik Rundblom som suppl.

Beslut fattades om att även försöka få i gång ett folkdanslag för barn.

Ungdomar, som äro intresserade för folkdans och bygdekultur, kunde efter anmälan till styrelsens ordf. även vinna inträde i det äldre laget.

Som slutord torde det icke vara för anspråksfullt sagt, att folkdanslagets andra arbetsår varit rikt på framgångar och att mycket gjorts för att sprida kännedom om gamla svenska folkdanser och svensk folkmusik och är det att hoppas att lagets fortsatta arbete blir föregående år likt.

HALSINGBORGS FOLK- DANSGILLE

har på sitt ordinarie årsammanträde till ledamöter av styrelsen utsett herrar F. Hellkvist, ordförande, T. Wallin, vice ordförande, fröken Thyra Hedström, sekreterare, fröken Thyra Ägren, vice sekreterare. Suppleanter blevo fröken Ruth Thurdin och herr K. Otterström. Till revisorer valdes fröknarna H. Wallin och Kerstin Svanberg. Gillet beslöt att sätta sig i förbindelse med Svenska Ungdomsringen för bygdekultur för att söka inträde i densamma. Vidare beslöts att övningarna skulle taga sin början och pågå två gånger i veckan fortfarande under folkskol-lärare David Wallmarks ledning.

HÖSTMARKNADSFESTEN I SUNDSVALL

blev succès pyramidale skriver S. P. Publiken försattes i sprittande humör, tack vare de utmärkta arrangemangen. Dagens clou var Mällpagille. Gillets folkdanslag hade en lika stor som ansträngande dag: uppvisning å Fornhemmet, å Konsert-Teatern, vid idrottstillställningen i Svartvik och å teatern. Vid det här laget har också folkdanslaget hunnit att bli mäkta populärt. Det presterar dans som heter duga, väl inövad och estetiskt njutbar, något annat än den parodi på dans som går under namn av jazz och andra moderna niggerdanser. Det var en lust att se huru väl Fränstaungdomen gick i land med den uppgiften. Sundsvall har sannerligen mycket att lära av Fränsta i det fallet. På tal om dansgillet få vi inte heller glömma de utmärkta allmogespelmännen Gullik Falck och Högerman.

Lörd. d. 21 okt. vigdes stoftet av ynglingen Henry L. Holm till den sista vilan, beledsagad till graven av kamraterna i F. D. S. Apell, vars medlem han under livstiden varit.

Under de höga furorna på skogs-kyrkogården skred tåget fram från kapellet till graven, kistan buren av unga kamrater och företrädd av Ringens florbehängda fana. Bredvid kistan gingo flickor från föreningen med var sin krans; förutom föräldrar, syskon, släktingar och ung trolovad, följde sedan medlemmar ur Birkagårdens sångkör och F. D. S. Apell. Vid graven sjöngs "Livet är kornet", varefter körens ordf. hr Arv. Andersson och Appells ordf. hr G. Bierfeldt talade och framförde ett sista tack och en hälsning från sångare- och dansarekamrater. Ringens vice sekret. hr H. Schelin, uppläste därpå en dikt samt framförde ett tack till den döde från Ringens och Stockholmsdistriktets styrelser, varefter den vackra och enkla akten var slut och Henry Holms stoft vigt till gravens frid.

Holm var under livstiden en mycket intresserad medlem av vår rörelse. Han blev dock liksom så många andra arbetslös, och umbäranden och försakelser undergrävde hans hälsa. Därtill kom en förkylning och den förmådde på några få dagar den unge mannen att böja sig för liemannens järngrepp. Utblottad som han var på allt, beslöt kamraterna att bekosta hans begravning, och det är ett vackert bevis på oftervillighet då det lyckades att på ett par dagar samla in tillräckliga medel härtill. Blomster-skörden som kom till bären, talar även sitt vackra språk.

FRÅN NORGE

Norska tidningen Östlændingen skriver att man i Norge har en jordfråga, som måste lösas. Och så fortsätter tidningen:

Frågan är, varför icke den, som arbetar med jorden, skall ha lika god avlöning som andra arbetare. Varför den, som *odlar* säden, skall be-

talas mindre än den, som driver affärer med säden, mal säden eller bakar av mjölet. Varför den, som framställer den äkta ull, skall ha bara en bråkdel i förtjänst mot fabrikanten, som väver ihop tyger av gamla klutar.

Det är synd om vår jordbrukare-ungdom. Här finns jord nog, och vår omfattande införsel visar att här är marknad nog. Men ändå kunna inte den starke bondpojken och den trofasta bondflickan i förening resa ett nytt jordbrukarehem ibland oss, ty de kunna icke leva därav.

Den kraftiga ungdomen med mod att bryta vår jord och nära vårt folk måste lämna jord och hembygd och släkt och bli skrivmaskinshackare på kontoren, sälja snus bakom en disk, dränka sig i massan på en fabrik eller fylla emigrantbåtarna med en dyrbar last.

Här ha vi jordfrågan, den enda, den stora. Det är bedrägeri att uppmuntra folk att skaffa sig jord, när vi icke samtidigt göra det möjligt för dem att leva av den.

Det torde vara lämpligt att även vi i Sverige toge upp den frågan, det vore ett nytt uppslag för d:r Adrian Molin i hans ädla strävan emot emigrationen.

LITTERATUR

MÄNSKER Å FOLK

Dikter på östgötamål av *Nils Larsa*. Stockholm 1923, Wahlström & Widstrand. Kr. 3:—.

Man mins kanske ännu en liten diktsamling med titeln "Fäntan Viser", som syntes i bokhandeln för några år sedan. Innehållet var i så måtto märkligt som det bakom bygdemålet även låg en verklig kärna, en tanke, vilket ju ej alltid är fallet i dylik diktning. Författarens nya bok, *Mänsker å Fölk*, betecknar ett ej ringa framsteg i förhållande till den första. Man finner samma humör och samma muntra ton, samma glada för-måga att teckna plastiskt levande typer ur allmogelivet. Men ur de nya dikterna klingar även fram toner av mera subjektiv art, som synes vittna om, att skaldens lyriska begåvning

För affärsvan och hems-
slöjdsintresserad dam är
en 20-årig nationaldräcks-
affär att övertaga i större
skånsk stad. Mönster
och modeller utarbetade
efter gamla skånska
dräkter ingå i
överbäl-
sen.

Svar till »Framtidsaffär», Hembyg-
dens Redaktion Stockholm 50 f. v. b.

Konstfliten

Förening för

Hemslöjd o. Konsthantverk

Utställnings- och
försäljningslokaler
i Gamla Högscholan
GÖTEBORG

Mitt emot John Ericsson-statyn

FÖRENINGEN FÖR SVENSK
HEMSLÖJD

GRUNDAD ÅR 1899

BESKYDDARE: H. M. KONUNGEN
ORDF.: H. K. H. PRINS EUGEN

FÖRSÄLJNINGSFÖRENINGENS
UTSTÄLLNINGSLOKAL

12 BIBLIOTEKSGATAN 12
TELEFONER: 7625, VÄXEL
NORR 8143, VÄXEL

*Möbler, Textilier, Mattor, Klän-
ningstyger, Nationaldräkter, Spetsar,
Armatur, Keramik m. m., m. m.*

sträcker sig vida längre än till folk-
ligt genremåleri. Hans bok bör vara
i hög grad ägnad att bereda varje öst-
göte ett verkligt nöje men kan för
övrigt med behållning läsas av envar
som älskar poesi.

Fryksdalens finnsocknar.

Av Linus Brodin (Fryksdalspojken)

Ett mera gediget arbete om Värmlands finnsocknar, dess bebyggare och deras bekymmersamma och strävsamma liv och leverne, torde inte kunna uppsåras. Boken är stundtals fängslande och gripande, stundtals rent vetenskaplig i etnografiskt, person- och kulturhistoriskt avseende. För alla som intressera sig för Värmland och obygdernas första bebyggelse, rekommenderas boken på det varmaste.

E. Gr.

FRÅN BYGDEN KORNNARRENS FÖR- SVINNANDE

Inom de trakter av Norrland jag vistades år 1918 — nordliga delarna av Jämtland och Ångermanland samt södra Lappland — hörde jag endast kornknarren på en plats och detta i närheten av Hotings station å Inlandsbanan. Huruvida fågeln häckade där kan jag ej säga, men skulle knappast tro det. Inom södra Sverige är kornknarren glädjande nog ännu en tämligen allmän fågel, även om han, som jag erfarit, under de senare åren försvunnit från trakter där han förut årligen vistades.

Anledningen till fågelns märkbara avtagande under senare tid är väl främst att finna i bruket av slättermaskiner. Då kornknarren med förkärlek reder sitt bo i klöverbullar och häckningen inträffar rätt sent, blir detta i regel förstört vid slättermaskinens arbete. Vid bruket av liar upptäcktes däremot boet ofta i god tid och skonades genom att lämna kvar ett mindre område gräs kring detsamma. Numera torde endast kläckningen lyckas för de fåglar, som händelsevis häckat i vår- eller höstsåden.

Albert Hedeby.

(Fauna och Flora.)

Skandinavisk Konstslöjd-Försäljning

77 Drottninggatan 77

Tel. 30243 Grundad 1896 Norr 743

Stockholm.

Nationaldräkter

Hemslöjdsvävnader

Handarbeten

Träarbeten

Målade, snidade och trävita.

Hos

VÄRMLANDS HEMSLÖJD

finns att köpa eller
beställa allt som be-
höves i ett modernt
hem.

Värmländska sockendräkter
tillverkas med största pietet.

Västmanlands läns Hemslöjdsförening

Västerås

Möbeltygger
Klänningstyger
Gardiner
m. m.

Sockendräkter från Västman-
land samt material till desamma
Lel. Västerås 1907

Vadmal utbyttes mot ull

Östgötadräfterna
Treoliga och Billiga.

NY LÄROBOK

I

SVENSKA FOLKDANSER

ÄR UTKOMMEN

OCH FINNES ATT TILLGÅ HOS HERRAR
BOKHANDLARE SAMT DIREKT FRÅN

SVENSKA
UNGDOMSRINGEN
STOCKHOLM 50

Gernandts Boktryckeri

Ernst H. Gernandt
Mästersamuelsgatan 43
S t o c k h o l m.
Telefoner: 179 19. Norr 112 04

Specialitet:

Illustrerade Kataloger
Bokverk

Tidningar • Föreningstryck

BJÖRNAR I VILHELMINA

En björn rev 6 sept. två får, som gingo på bete i närheten av Hällefors by i Fatmiomakke. Björnen iaktogs sedan lufsande genom en åker i samma by. Förföljandet upptogs så snart sig göra lät, men måste uppges, enär hundarna ej vågade ge sig i väg från jägarna.

Så mycket björnar, som finns även långt ner i socknen, har det ej förekommit på många år, och den stam av björnhundar, som fanns fordom, är för länge sedan utdöd, skriver V. K.

FISKODLINGEN

i de svenska vattendragen och sjöarna har, enligt byrådirektör Andersson i Lantbruksstyrelsens fiskeribyrå, givit ett gott resultat. I Lidan utsläpptes omkr. 2,000,000 sikyngel, i Lagan 615,000 och i Faxälven 410,000 laxyngel. Laxodlingen i de norrländska älvarna är även betydande. Den största rödingsplanteringen är gjord i Vättern, där man planterat ut 40,000 yngel. Lantbruksstyrelsen har även gjort upp ett stort projekt för sikodling i Värmland.

(Från Skog och Sjö.)

M E D D E L A N D E

Nov.- och decembernummerna komma att i år sammanslås till ett större och omfattar huvudsakligast Nerike. Många framstående förmågor komma att lämna bidrag, omfattande folkmusik, om hemslöjd och byggedräkter, byggnadskultur, Nerikes första bebyggelse, om Nerikes gamla bondekultur, om Gällersta forngård, Nerikes geologi, dikter m. m. De, som önska ett större antal av detta särdeles värdefulla häfte, torde skyndsamt insända anmälan härom, för bestämmande av upplagens storlek. Rekvisita överbblivna häften av de gångna nummerna för reklam bland bekanta och vänner.

Sprid vår tidning väldeligen!

A.-B. J. P. Löfbergs

Pianofabrik

Kungl. Hovleverantör
Grundlagd 1881

PIANINON OCH FLYGLAR

Generaldepot för

G. SCHWEHTENS

världsberömda instrument.

HEMBYGDENS

Annonspriser:

- 3 spalt = 50 mm. på 70 mm. höjd.
Kronor 15:— pr gång.
- 2 spalt = 80 mm. på 48 mm. höjd.
Kronor 15:— pr gång.
- 2 spalt = 80 mm. på 100 mm. höjd.
Kronor 25:— pr gång.
- 2 spalt = 165 mm. på 100 mm. höjd.
Kronor 50:— pr gång.
- 1 sida. Kronor 80:— pr gång.

Vid årsannonsering lämnas 20 % rabatt
och vid 1/2-årsannonsering 10 % rabatt.

HEMBYGDENS PRENUMERATIONSPRISER

Helt år kr. 4:80
Halft år kr. 2:60
Kvartal kr. 1:50
Lösnummer kr. 0:40

Prenumeration verkställs bäst genom posten eller direkt från Redaktionen av Hembygden, Stockholm 50.

Tidn. utkommer 12 ggr om året.

I den mån utrymmet tillåter det, omfattar tidningen även aktuella saker, men kommer framförallt att utgivas som landskapsnummer, omfattande folkmusik, hemslöjd, hembygdsvärd, folkdans m. m. samt förbundsmeddelanden fr. de olika sektionerna.

”Han gör ett gott intryck.....”

tänker den unga damen. Därför får den unge mannen företräde framför sin granne, vars yttre vanprydes av dålig hy.

Det personliga intrycket spelar en stor roll i det dagliga livet, i affärer, vid knytande av bekantskaper, vid strävandet att vinna en god anställning. En frisk hy med dess prägel av hälsa och kraft har lika stor betydelse när det gäller en man som för damerna. Alla vinna på att äga en sund hud och en oklanderlig hy.

Det yppersta medlet att vinna och bibehålla en frisk hy är att taga Elfströms SVAVEL-TJÄRTVÅL N:o 1 till sin daglige morgonkamrat. Den *renar nämligen porerna* fullständigt från damm och smuts samt underlättar därigenom hudens ostörda verksamhet. Finnar, pormaskar etc. tager den bort på ett enkelt och naturligt sätt därigenom att den underlättar porernas uppgift att bortföra avsöndringarna från kärll och vävnader. I dess lödder ingå bl. a. tjära och svavel — tvenne sedan urminnes tider välkända hälsobringande hudmedel — och därigenom tillför den huden just de ämnen, vilka oskadliggöra allt, som kan genom retning vålla sjuklighet av olika slag i huden.

Rena porer —
hudens hälsa.

Man må icke förbise att Elfströms SVAVEL-TJÄRTVÅL N:o 1 har inga nackdelar gemensamma med de gamla, svarta och obehagliga tjärtvålarna. Den är framställd enligt en *speciell tillverkningsmetod* och därigenom en produkt, som erbjuder lika stort behag i användningen som vilken annan toalett-vål som helst.

Säljes överallt à 1 kr.

ELFSTRÖMS TEKNISKA FABRIK,
GEFLE